

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1918 kl. 8 f. m.

Memorial med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande tredje särskilda utskottets utlåtande nr 1 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vattenlag m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar Alexanderson, Cedererantz, Pers *), Gezelius, Frändén *), Hult, Gustafsson, friherre Langenskiöld, Söderberg, von Sydow, Nilsson i Antnäs, Persson i Norrköping, friherre Adelswärd *), Eriksson i Grängesberg, Edbom, Lübeck *), Molin, Hage, Hedlund i Östersund och Persson i Tofta.

*) Ej närvarande vid justeringen.

I utlåtande nr 1 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vattenlag, lag om vad iakttagas skall i avseende å införande av vattenlagen, lag om förteckning å vattendrag, där kungsådra finnes, lag om rätt att över annans mark framdraga ledning för vatten till husbehovsförbrukning, lag om ändrad lydelse av 25 kap. 1 § rättegångsbalken, lag om ändrad lydelse av 37 § utsökningslagen, lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, lag om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom samt lag om ändrad lydelse av 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, dels ock i ämnet väckta motioner, hemställde särskilda utskottet:

under punkten A), att riksdagen måtte antaga nämnda lagförslag med den lydelse, utskottets berörda utlåtande innehölle;

under punkten B), att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t av närmare angivet innehåll;

under punkten C), att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna, därest de icke kunde anses besvarade genom vad

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 3 avd. 2 häft. (Nr 2.) 1

utskottet sålunda hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

samt under punkten D), att friherre Flemings m. fl. motion, nr 42, inom första kammaren, och herr Holmdahls motion, nr 105, inom andra kammaren, vilka motioner måste anses besvarade genom vad utskottet sålunda hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava vid behandlingen av detta utlåtande kamrarna allenast i nednämnda delar beträffande punkten A) av utskottets hemställan stannat vid olika beslut.

Med anledning av vad sålunda förekommit har utskottet till behandling förehaft frågan om sammanjämkning av den skiljaktighet, som alltså föreligger mellan kamrarnas beslut.

1:o) Förslaget till vattenlag.

1 KAP.

5 §. Första kammaren har antagit förslaget i den avfattning, som föreslagits av herr Vennersten m. fl. i deras vid paragrafen fogade reservation.

Andra kammaren har godkänt paragrafen med den lydelse, som föreslagits i den av herr Hage vid denna paragraf anförda reservation.

Utskottet har ansett kamrarna böra, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i dess av Kungl. Maj:t och utskottet föreslagna lydelse.

7 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, var emot första kammaren antagit det förslag, som innefattas i den av herr Vennersten m. fl. vid denna paragraf avgivna reservation.

För sammanjämkning har utskottet ansett sig böra hemställa, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut i denna del, antaga följande lydelse av 7 §:

»Har vattendomstol lämnat medgivande till bebyggande av strömfall, där kungsådra finnes, och hava ej fyrtio år förflutit från den för byggnadens fullbordande jämlikt 11 kap. 63 § bestämda tid, vare strömfallets ägare icke på grund av vad i 6 § stadgats pliktig att utan gottgörelse underkasta sig minskning i den fallhöjd, som han enligt vattendomstolens beslut äger tillgodogöra sig, i vidare mån än att för varje förflutet år utöver tjugu en tjugondel av sådan anpart, som i 6 § sägs,

skall avstås utan ersättning. Är fråga om avstående av vattenmängd och överstiger den vattenmängd strömfallets ägare går eller förut utan ersättning gått förlustig en tredjedel av den i 6 § angivna anpart, skall beträffande den överskjutande vattenmängden vad nu sagts om förlust av fallhöjd äga motsvarande tillämpning.»

12 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, varemot första kammaren godkänt förslaget i den avfattning, som föreslagits av herr Vennersten m. fl. i deras vid paragrafen fogade reservation.

I anslutning till vad utskottet här ovan under 7 § föreslagit, hemställer utskottet, att andra kammaren i fråga om förevarande paragraf måtte biträda första kammarens beslut.

I detta sammanhang hemställer utskottet, att andra kammaren måtte frånträda sitt beslut att i detta kapitel införa en ny paragraf av den lydelse, som föreslagits i den av herr Ernst Söderberg m. fl. vid 1 kap. avgivna reservation.

2 KAP.

3 och 20 §§. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot första kammaren bifallit paragraferna med den lydelse, som föreslagits av herr Vennersten m. fl. i den av dem avgivna, vid paragraferna fogade reservation.

Utskottet har ansett sig böra hemställa, att första kammaren måtte biträda andra kammarens beslut.

4 KAP.

1 §. Första kammaren har godkänt paragrafen med den ändring, som förordats i den av herr Vennersten m. fl. vid denna paragraf anförda reservation, varemot andra kammaren antagit det förslag, som innefattas i den av herr Ernst Söderberg m. fl. vid paragrafen fogade reservation.

Utskottet har ansett kamrarna böra, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i dess av Kungl. Maj:t och utskottet föreslagna lydelse.

4 §. Utskottets förslag har av första kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot andra kammaren godkänt förslaget i den avfatt-

ning, som föreslagits av herr Ernst Söderberg m. fl. i deras vid paragrafen fogade reservation.

Utskottet hemställer, att sammanjämkning måtte ske på det sätt, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i den av Kungl. Maj:t och utskottet föreslagna lydelsen, dock med den ändring, att i paragrafens första stycke orden: »För kraftens överförande erforderlig ledning skall sökanden själv bygga och underhålla» utbytas mot: »Kraften skall efter vattendomstolens bestämmande uttagas antingen vid kraftstationen eller, där det lämpligen kan ske, å ägaren tillhörig ledning».

5 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, var-
emot första kammaren avslagit paragrafen.

Utskottet hemställer, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i den av andra kammaren antagna lydelsen med den ändring, att yrkande om nyprövning skall efter utgången av den i paragrafen omförmälda tidsperioden av femtiofem år framställas vart fyrtionde år.

6 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, var-
emot första kammaren avslagit paragrafen.

Den skiljaktighet, som sålunda föreligger mellan kamrarnas beslut, har synts utskottet böra på det sätt sammanjämkas, att kamrarna, med frånträdande av de fattade besluten, antaga följande lydelse av denna paragraf:

»1 mom. Lämnas vid nyprövning, som i 5 § sägs, föreskrift, att byggnaden skall för tillgodoseende av allmänna intressen ändras, eller göres eljest med hänsyn till nämnda intressen byggnadens bibehållande och nyttjande beroende av villkor, som innebära inskränkning i ägarens rätt eller utvidgning av honom åliggande skyldigheter, vare han, där den värdeminskning, som till följd av de nya villkoren tillskyndas honom tillhörig egendom, jämte kostnaden för föreskrivna ändringsarbeten överstiger en fjärdedel av värdet å den vattenkraft i tillgodogjort skick, som kan uttagas vid byggnaden, berättigad att av statsmedel erhålla ersättning för överskjutande belopp. Är kungsådra i strömfallet och har på grund av bestämmelserna i 1 kap. 6 och 12 §§ vattenmängd eller fallhöjd tagits i anspråk utan att ersättning därför utgått, må den förlust, som byggnadens ägare har att vidkännas utan gottgörelse, sammanlagt icke överstiga det belopp, vartill med iakttagande av stadgandet i 1 kap. 13 § förlusten av allt kungsådrams vatten må skattas.

Vid beräkning av värdet å vattenkraften skall avdrag göras dels för den del därav, för vilken byggnadens ägare jämlikt vattendom-

stolens beslut har att tillhandahålla ersättning medelst kraftöverföring, och dels för kraft, varmed till följd av sådan vattenreglering, som enligt bestämmelserna i 16 § är underkastad nyprövning, den vid byggnaden eljest uttagbara kraften blivit ökad. Ej må vattenkraftens sammanlagda värde beräknas högre än till anläggningens saluvärde.

Vill ägare av byggnad, som i denna § avses, verkställa tillbyggnad eller ändring av byggnaden i ändamål att möjliggöra uttagande av mera vattenkraft eller eljest ett bättre utnyttjande av vattenkraften i strömfallet, äge vattendomenstolen vid sitt medgivande till arbetets utförande bestämma, huruvida och i vad mån den därav föranledda kostnaden må avräknas från det värde å vattenkraften, varom stadgas i första stycket. Vid prövning av dylik fråga skall tillses, att skälighetsamorteringstid beredes byggnadens ägare.

2 mom. Anspråk å ersättning skall, vid påföljd att rätt därtill eljest är förlorad, framställas i inläga till Konungen inom ett år efter det de nya villkoren skola träda i tillämpning. Frågan huruvida och i vad mån ersättning bör utgå avgöres av fem ojäviga skiljemän, av vilka Konungen utser två och byggnadens ägare två samt de sålunda utsedda den femte. Underlåter någondera parten att utse skiljeman eller kunna de av parterna utsedda skiljemännen icke enas om valet av den femte, äge domaren i den ort, där byggnaden är belägen, förordna om valet. Varder ej annorlunda överenskommet, skall skiljedomen meddelas inom ett år efter det ersättningsanspråket hos Konungen anmäldes. I övrigt skall beträffande dylikt mål vad i lag är eller kan varda stadgat för det fall, att tvist hänskjutes till avgörande av skiljemän på grund av avtal, som slutits utan förbehåll om rätt för parterna att klandra skiljedomen, äga motsvarande tillämpning. Kostnaden för skiljemannaförfarandet skall gäldas av den, som skiljemännen pröva därtill skyldig; ej må dock sådan skyldighet åläggas byggnadens ägare, utan så är att hans påstående uppenbarligen framställts utan skäl.

Ersättning för värdeminskning å fast egendom skall bestämmas särskilt för varje fastighet. I fråga om sättet för erläggande av sådan ersättning, densammans fördelning mellan rättsägare i den fasta egendom, varom fråga är, samt egendomens befriande från ansvarighet för in-tecknad fordran gälle vad i lag finnes eller kan varda stadgat för det fall, att till följd av byggande i vatten ersättning skall utgå för skada å fast egendom.»

7 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, var emot första kammaren avslagit paragrafen.

Utskottet hemställer, att första kammaren i denna del måtte biträda andra kammarens beslut.

8 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot första kammaren avslagit paragrafen.

Utskottet får för sin del föreslå, att sammanjämkning måtte ske på det sätt, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i den av andra kammaren antagna lydelsen med de ändringar, som påkallas av den utav utskottet här ovan förordade avfattningen av 6 §.

9 §. Första kammaren har avslagit paragrafen, varemot andra kammaren godkänt förslaget med den lydelse, som föreslagits av herr Ernst Söderberg m. fl. i den av dem avgivna, vid paragrafen fogade reservation.

Utskottet har ansett kamrarna böra, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i dess av utskottet föreslagna lydelse.

10 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, varemot första kammaren avslagit paragrafen.

I anslutning till vad utskottet här ovan under 9 § anfört hemställer utskottet, att första kammaren måtte i denna del biträda andra kammarens beslut.

11 §. Första kammaren har avslagit paragrafen, varemot andra kammaren antagit förslaget med den lydelse, som föreslagits av herr Ernst Söderberg m. fl. i den av dem avgivna, vid paragrafen fogade reservation.

Utskottet får för sin del hemställa, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i dess av utskottet föreslagna lydelse.

12 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, varemot första kammaren avslagit paragrafen.

Utskottet hemställer, att första kammaren i denna del måtte biträda andra kammarens beslut.

13 §. Första kammaren har antagit det förslag, som innefattas i den av herr Vennersten m. fl. vid denna paragraf avgivna reservation, varemot andra kammaren godkänt det förslag, som framstälts av herr Ernst Söderberg m. fl. i deras vid paragrafen fogade reservation.

Den skiljaktighet, som sålunda föreligger mellan kamrarnas beslut i denna del, har synts utskottet böra på det sätt sammanjämkas, att kamrarna, med frånträdande av de fattade besluten, antaga följande lydelse av 13 §:

»Där fråga är om reglering av vattnets avrinning ur någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmarén, Storsjön i Jämtland eller

Siljan, äger Konungen pröva, huruvida av militära skäl eller av hänsyn till viss orts allmänna ekonomiska intressen eller på grund av vad i 2 kap. 3 § andra stycket, 11 § samt 12 § första stycket är stadgat hinder möter mot företaget eller särskilda villkor böra föreskrivas för dess utförande; och skall förty, innan frågan av vattendomstolen slutligen avgöres, deusamma hemställas Konungens prövning. Lag samma vare beträffande annan vattenreglering, som med hänsyn till dess inverkan på vattnets avrinning är av synnerlig omfattning, såframt Konungen förbehåller sig sådan prövning och besked därom lämnas vattendomstolen före det målet av domstolen slutligen avgjorts.»

14 §. Kungl. Maj:ts förslag har av första kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot andra kammaren bifallit det av utskottet framställda förslaget.

Utskottet har i fråga om denna paragraf ansett sig böra hemställa, att första kammaren måtte biträda andra kammarens beslut.

16 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot första kammaren avslagit paragrafen.

Den skiljaktighet, som sålunda föreligger mellan kamrarnas beslut i denna del, har synts utskottet böra på det sätt sammanjämkas, att kamrarna, med frånträdande av de fattade besluten, antaga följande lydelse av paragrafen:

»I fråga om vattenreglering, som avses i 14 §, skall beträffande rätt att göra frågan angående de villkor, varunder med hänsyn till allmänna intressen företaget må äga bestånd, till föremål för nyprövning gälla vad i 5 § är för där avsett fall stadgat.

Där till följd av föreskrift, som meddelas vid nyprövningen, värdeminskning eller kostnad tillskyndas strömfallsägare, som vid befintlig byggnad tillgodogör sig den genom regleringen vunna kraftökningen, skola i fråga om strömfallsägarens rätt till ersättning bestämmelserna i 6 § äga motsvarande tillämpning; dock skall vid bestämmande av det värde å vattenkraften, som avses i nämnda §, hänsyn tagas allenast till den vattenkraft, varmed till följd av regleringen den vid byggnaden eljest uttagbara kraften blivit ökad.»

I detta sammanhang hemställer utskottet, att andra kammaren måtte frånträda av kammaren fattade beslut, att i detta kapitel skulle införas ett stadgande av den lydelse, som i herr Ernst Söderbergs m. tl. reservation betecknats såsom 14 §, att närmast därefter skulle införas det i utskottets förslag såsom 15 § betecknade stadgandet samt att

närmast efter det stadgande, som i utskottets förslag betecknats såsom 14 §, skulle införas ett stadgaude av den lydelse, som i herr Ernst Söderbergs m. fl. reservation betecknats såsom 18 §.

9 KAP.

41 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts, varemot första kammaren bifallit det förslag, som innefattas i den av herr Vennersten m. fl. vid denna paragraf avgivna reservation.

Utskottet hemställer, att första kammaren i denna del måtte biträda andra kammarens beslut.

52 och 53 §§. Beträffande 53 § har det av utskottet förordade förslaget av andra kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot första kammaren avslagit paragrafen.

Utskottet hemställer i fråga om nämnda paragraf, att andra kammaren måtte biträda första kammarens beslut, samt föreslår i samband härmed, att andra stycket i 52 § av Kungl. Maj:ts och utskottets förslag utbrytes såsom en särskild paragraf med beteckning 53 §.

54 och 69 §§. I anslutning till den av utskottet här ovan under 52 och 53 §§ förordade sammanjämkningen hemställer utskottet, att näst sista stycket i 54 § av Kungl. Maj:ts och utskottets förslag utgår samt att i 69 § andra stycket orden »efter avdrag av medel, som avsatts jämlikt 53 §,» uteslutas.

11 KAP.

4 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot första kammaren bifallit förslaget med den ändring, som föreslagits av herr Vennersten m. fl. i den av dem avgivna, vid paragrafen fogade reservation.

Utskottet hemställer, att första kammaren i denna del måtte biträda andra kammarens beslut.

16 §. Första kammaren har godkänt paragrafen med den avfattning, som föreslagits av herr Vennersten m. fl. i den av dem vid paragrafen anförda reservation, varemot andra kammaren bifallit den av herr Ernst Söderberg m. fl. vid denna paragraf avgivna reservation.

Utskottet har ansett kamrarna böra, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna paragrafen i dess av Kungl. Maj:t och utskottet föreslagna lydelse.

2:o) Förslaget till lag om vad iakttagas skall i avseende å införande av vattenlagen.

2 §. Utskottets förslag har av andra kammaren godkänts i oförändrat skick, varemot första kammaren bifallit den vid paragrafen förgade, av herr Vennersten m. fl. avgivna reservation.

Utskottet har i fråga om denna paragraf ansett sig böra hemställa, att första kammaren måtte biträda andra kammarens beslut.

Utskottet hemställer alltså,

att kamrarna, med frånträdande i ovan angivna fall av förut fattade beslut, må antaga följande lydelse av nedannämnda paragrafer i de föreliggande lagförslagen:

Vattenlag.

1 KAP.

5 §.

Kungsådra skall anses finnas i sådana områden i rinnande vatten, som äro upptagna å lagakraftgående förteckning, upprättad i den ordning särskilt stadgas.

Å förteckning, som nu sagts, skola uppföras de vattendrag, räknat från viss genom utlopp ur sjö eller särskilt tillflöde bestämd plats, i vilka vid lågvatten framrinner en vattenmängd av fem kubikmeter eller mer i sekunden.

7 §.

Har vattendomstol lämnat medgivande till bebyggande av strömfäll, där kungsådra finnes, och hava ej fyrtio år förflutit från den för byggnadens fullbordande jämlikt 11 kap. 63 § bestämda tid, vare strömfällets ägare icke på grund av vad i 6 § stadgats pliktig att utan gottgörelse underkasta sig minskning i den fallhöjd, som han enligt vattendomstolens beslut äger tillgodogöra sig, i vidare mån än att för varje förflutet år utöver tjugu en tjugondel av sådan anpart, som i 6 § sägs,

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 3 avd. 2 häft. (Nr 2.) 2

skall avstås utan ersättning. Är fråga om avstående av vattenmängd och överstiger den vattenmängd strömfallets ägare går eller förut utan ersättning gått förlustig en tredjedel av den i 6 § angivna anpart, skall beträffande den överskjutande vattenmängden vad nu sagts om förlust av fallhöjd äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Prövas för tillgodoseende av sådant, i 6 § ej omnämnt allmänt ändamål, som är beroende av vattnets fria framrinnande, nödigt att byggnad i vattendrag, varest kungsådra finnes, utrikes eller ändras, skall i fråga om skyldighet för byggnadens ägare att utan ersättning vidkännas därigenom uppkommen förlust i vattenmängd vad i 6—11 §§ finnes föreskrivet i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

2 KAP.

3 §.

Ej må någon så bygga i vatten, att genom uppdämning, sänkning av vattenståndet eller annan inverkan på vattenförhållandena skada tillfogas eller intrång göres å annan tillhörig egendom, vare sig jord, hus, fiske, bebyggt eller obebyggt strömfall eller annat, utan så är att nyttan av byggnaden eller den del därav, som föranleder skadan eller intrånget, prövas efter avdrag av byggnadskostnaden uppgå till ett värde, motsvarande tre gånger den skada och det intrång, som göres å åker och äng, samt två gånger skadan och intrånget å annan egendom. I byggnadskostnaden skall inräknas det belopp, vartill skadan och intrånget å den byggande tillhörig egendom må skattas. För skada och intrång skall ersättning givas efter ty i 9 kap. skils.

Skulle byggande i vatten hava till följd, att ett avsevärt antal bofasta personer berövas sina bostäder, eller att större fabrik eller annan anläggning, varav många hava uppehälle, måste nedläggas eller dess drift väsentligt minskas, eller att odlad jord till en efter ortsförhållandena betydande omfattning sättes under vatten eller eljest väsentligt skadas, eller att fiskerinäring av större betydenhet lider väsentligt förfång, må byggnaden, ändå att nyttan uppgår till värde, som ovan sagts, icke ske. Lag samma vare, där genom byggande i vatten skulle förorsakas sådan bestående ändring av naturförhållandena, varigenom väsentligt minskad trevnad för närboende eller betydande förlust för landets djur- eller växtvärld är att befara.

Prövas byggnad i vatten vara av synnerlig betydelse för näringslivet eller för orten eller eljest från allmän synpunkt, må Konungen, ändå att hinder mot byggnaden skulle möta av vad i första och andra styckena sägs, efter hemställan av vattendomstolen på sätt i 20 § 2 mom. stadgas, lämna medgivande till byggnaden.

Om byggande, varigenom annans strömfall eller del av strömfall tillgodogöres, gälle vad i 5—7 §§ finnes stadgat.

20 §.

1 mom. Ej må i älv, ström, å eller större bäck arbete för uppförande eller förändrande av damm påbörjas, förrän efter ansökan i den ordning, som i 11 kap. sägs, vattendomstolen meddelat besked, huru och under vilka villkor arbetet må göras. Om genom annat byggande i älv, ström, å eller större bäck märkbar inverkan kan ske på vattenståndet eller vattnets lopp, gälle ock därom vad nu sagts, såframt det ej är uppenbart, att varken allmän eller enskild rätt genom byggnaden förnärmas.

Äro i andra fall än ovan nämnts sannolika skäl, att genom byggande i vatten allmän eller enskild rätt förnärmas, erfordras jämväl domstolens prövning; dock äge vad nu sagts icke tillämpning i fråga om fiskebyggnad i vatten, där varje svensk undersäte äger rätt att fiska, ej heller beträffande sådan byggnad i annat vatten, såframt det icke kan antagas, att byggnaden förnärmar allmän rätt eller inverkar på vattenståndet eller vattnets lopp.

Tarvas till följd av inträffad skada å byggnad i vatten eller å annan egendom eller till förekommande av dylik skada, att ändrings- eller reparationsarbete utan dröjsmål verkställas å byggnaden, må arbetet, ändå att detsamma är av den beskaffenhet, som i första eller andra stycket sägs, ske utan föregången prövning av vattendomstolen; men åligge det byggnadens ägare att, där arbetet är av nyssnämnda beskaffenhet, ofördröjligen efter dess verkställande hos vattendomstolen göra ansökan om godkännande av arbetet.

Där någon ärnar verkställa byggnad i vatten, varför ej erfordras vattendomstolens prövning, stånde honom ändock fritt, om han så önskar, att till beredande av trygghet för framtiden medelst ansökan påkalla sådan prövning.

2 mom. Finner vattendomstolen vid prövning, som i 1 mom. sägs, tillämnad byggnad, mot vilken hinder skulle möta av bestämmelserna i

3 § första och andra styckena, med hänsyn till stadgandet i tredje stycket i samma paragraf ändock böra tillåtas, skall frågan därom av domstolen hemställas Konungens avgörande.

4 KAP.

Om särskilda villkor beträffande större vattenkraft- anläggningar och vattenregleringar.

Om vattenkraftanläggningar.

Om tillhandahållande av kraft åt kringliggande bygd.

1 §.

Varder strömfall bebyggt jämlikt denna lag, och uppgår den vattenkraft, som kan vid oreglerat lågvatten uttagas vid byggnaden, till minst femhundra turbinhästkrafter, vare, såframt vattenkraften icke inom tio år före det vattendomstolens medgivande lämnas till byggnaden varit utnyttjad vid byggnad, som tillkommit enligt äldre lag, byggnadens ägare pliktig att för tillgodoseende av kringliggande bygds behov av kraft till användning i hantverk, småindustri eller lantbruk eller till belysning eller uppvärmning tillhandahålla intill en tiondel av den årliga kraftmängd, som kan med det installerade maskineriet bliva uttagen.

Storleken av nämnda andel bestämmes av vattendomstolen; och skall härvid hänsyn tagas dels till omfattningen av den rätt anläggningens ägare erhållit att för vattenkraftens tillgodogörande förändra förut rådande vattenstånds- och avrinningsförhållanden dels ock å ena sidan till det behov av kraft, som inom bygden redan föreligger eller i en nära framtid är att motse, och å andra sidan till den tillgång på kraft, som må eljest vara att påräkna för ändamålet.

Avgörande, som nu nämnts, gälle för en tidrymd av tjugu år i sänder, första gången räknat från det kalenderår, under vilket byggnaden enligt därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats. Där ej under nittonde året av sådan tidsperiod anläggningens ägare eller någon, som må anses berättigad att komma i åtnjutande av kraft, varom här är fråga, eller ock myndighet, åt vilken Konungen uppdragit att be-

vaka bygdens intresse i förevarande hänseende, genom ansökan hos vattendomstolen påkallar ny prövning, skall den förut meddelade bestämelsen lända till efterrättelse jämväl för nästa period.

4 §.

Vill någon, som må anses därtill berättigad, komma i åtnjutande av hela eller någon del av den kraft ägare av kraftanläggning efter ty ovan sagts förpliktats att tillhandahålla, göra i den ordning 11 kap. stadgar ansökan därom hos vattendomstolen. Där ej annorlunda överenskommes, vare ägaren icke pliktig att tillhandahålla sökanden kraft tidigare än två år efter det ansökningen delgivits honom. Kraften skall efter vattendomstolens bestämmande uttagas antingen vid kraftstationen eller, där det lämpligen kan ske, å ägaren tillhörig ledning. Kraftens fördelning på olika delar av dygnet eller året varde bestämd på sätt, som med hänsyn till föreliggande förhållanden må anses skäligt.

I den mån kraft, varom nu är fråga, tages i anspråk, skall ersättning därför givas med det belopp, som motsvarar ägarens självkostnad med tillägg av två procent å anläggningskapitalet. I fråga om storleken av nämnda ersättning ävensom villkoren i övrigt för kraftens tillhandahållande skall vattendomstolen meddela bestämmelser i samband med beslut i anledning av ansökan, som nyss sagts; och gälle beträffande rätt att påkalla ändring i sålunda meddelade bestämmelser vad i 9 kap. 29 § finnes för där avsett fall föreskrivet.

Vad i 9 kap. 37 § första stycket, 38, 40 och 41 §§ stadgas beträffande överföring av kraft, som lämnas i ersättning för förlorad vattenkraft, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse i fråga om tillhandahållande av kraft enligt denna §.

Om nyprövning.

5 §.

Har strömfall blivit bebyggt jämlikt denna lag, äge under de i 1 § stadgade förutsättningar Konungen eller myndighet, åt vilken Konungen uppdragit att i förevarande hänseende bevaka det allmännas rätt, så ock byggnadens ägare i den ordning 11 kap. stadgar påkalla ny prövning angående de villkor, varunder med hänsyn till allmänna intressen byggnaden må bibehållas och nyttjas. Yrkande om sådan prövning skall framställas

under femtiofemte året efter det kalenderår, under vilket byggnaden enligt därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats, samt därefter vart fyrtionde år. Varder ej å föreskriven tid nyprövning påkallad, vare ägaren berättigad att under förut fastställda villkor bibehålla och nyttja byggnaden intill dess i anledning av nyprövning, som sedermera enligt vad nu sagts blivit påkallad, annan bestämmelse härutinnan meddelas och skall lända till efterrättelse.

Nyprövning, varom nu stadgats, skall ske i enlighet med den lagstiftning, som vid varje särskild tidpunkt är gällande i fråga om villkoren för byggande i vatten. Fastställas vid nyprövningen andra villkor än de förut gällande, må de icke tillämpas förrän fem år förflutit från utgången av det kalenderår, varunder nyprövningen påkallats.

6 §.

1 mom. Lämnas vid nyprövning, som i 5 § sägs, föreskrift, att byggnaden skall för tillgodoseende av allmänna intressen ändras, eller göres eljest med hänsyn till nämnda intressen byggnadens bibehållande och nyttjande beroende av villkor, som innebära inskränkning i ägarens rätt eller utvidgning av honom åliggande skyldigheter, vare han, där den värdeminskning, som till följd av de nya villkoren tillskyndas honom tillhörig egendom, jämte kostnaden för föreskrivna ändringsarbeten överstiger en fjärdedel av värdet å den vattenkraft i tillgodogjort skick, som kan uttagas vid byggnaden, berättigad att av statsmedel erhålla ersättning för överskjutande belopp. Är kungsådra i strömfallet och har på grund av bestämmelserna i 1 kap. 6 och 12 §§ vattenmängd eller fallhöjd tagits i anspråk utan att ersättning därför utgått, må den förlust, som byggnadens ägare har att vidkännas utan gottgörelse, sammanlagt icke överstiga det belopp, vartill med iakttagande av stadgandet i 1 kap. 13 § förlusten av allt kungsådrams vatten må skattas.

Vid beräkning av värdet å vattenkraften skall avdrag göras dels för den del därav, för vilken byggnadens ägare jämlikt vattendomstolens beslut har att tillhandahålla ersättning medelst kraftöverföring, och dels för kraft, varmed till följd av sådan vattenreglering, som enligt bestämmelserna i 16 § är underkastad nyprövning, den vid byggnaden eljest uttagbara kraften blivit ökad. Ej må vattenkraftens sammanlagda värde beräknas högre än till anläggningens saluvärde.

Vill ägare av byggnad, som i denna § avses, verkställa tillbyggnad eller ändring av byggnaden i ändamål att möjliggöra uttagande

av mera vattenkraft eller eljest ett bättre utnyttjande av vattenkraften i strömfallet, äge vattendomstolen vid sitt medgivande till arbetets utförande bestämma, huruvida och i vad mån den därav föranledda kostnaden må avräknas från det värde å vattenkraften, varom stadgas i första stycket. Vid prövning av dylik fråga skall tillses, att skälig amorteringstid beredes byggnadens ägare.

2 mom. Anspråk å ersättning skall, vid påföljd att rätt därtill eljest är förlorad, framställas i inläga till Konungen inom ett år efter det de nya villkoren skola träda i tillämpning. Frågan huruvida och i vad mån ersättning bör utgå avgöres av fem ojäviga skiljemän, av vilka Konungen utser två och byggnadens ägare två samt de sålunda utsedda den femte. Underlåter någondera parten att utse skiljeman eller kunna de av parterna utsedda skiljemännen icke enas om valet av den femte, äge domaren i den ort, där byggnaden är belägen, förordna om valet. Varder ej annorlunda överenskommet, skall skiljedomen meddelas inom ett år efter det ersättningsanspråket hos Konungen anmäldes. I övrigt skall beträffande dylikt mål vad i lag är eller kan varda stadgat för det fall, att tvist hänskjutes till avgörande av skiljemän på grund av avtal, som slutits utan förbehåll om rätt för parterna att klandra skiljedomen, äga motsvarande tillämpning. Kostnaden för skiljemannaförfarandet skall gäldas av den, som skiljemännen pröva därtill skyldig; ej må dock sådan skyldighet åläggas byggnadens ägare, utan så är att hans påstående uppenbarligen framställts utan skäl.

Ersättning för värdeminskning å fast egendom skall bestämmas särskilt för varje fastighet. I fråga om sättet för erläggande av sådan ersättning, densammans fördelning mellan rättsägare i den fasta egendom, varom fråga är, samt egendomens befriande från ansvarighet för in-tecknad fordran gälle vad i lag finnes eller kan varda stadgat för det fall, att till följd av byggande i vatten ersättning skall utgå för skada å fast egendom.

7 §.

Skall från anläggning, beträffande vilken nyprövning äger rum, på grund av vattendomstolens jämlikt denna lag meddelade föreskrift kraft tillhandahållas någon i ersättning för förlorad vattenkraft eller annat, och kommer sådan ersättningstagares rätt i anledning av nyprövningen att upphöra eller inskränkas, vare han berättigad att av statsmedel undfå gottgörelse för den förlust han lider. Är fråga om ersättning för vattenkraft, som tillgodogöres genom anläggningen, och har sådan vatten-

kraft icke före dess avstående varit av ersättningstagaren utnyttjad eller av denne utnyttjats vid anläggning, som avses i 5 §, skall dock beträffande ersättningstagarens rätt till gottgörelse vad i 6 § 1 mom. finnes stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vad i 6 § 2 mom. är föreskrivet beträffande framställande av ersättningsanspråk, prövning av sådant anspråk samt sättet för ersättningens erläggande med mera skall jämväl gälla i fråga om gottgörelse, som i denna § avses.

8 §.

Varder beträffande byggnad i strömfall, vilken tillkommit enligt äldre lag, jämlikt denna lag verkställd sådan ombyggnad eller tillbyggnad, som i 2 § första stycket avses, skola under de i nämnda stadgande angivna förutsättningar bestämmelserna i 5—7 §§ gälla i fråga om anläggningen; dock vare ägaren icke pliktig att av värdeminskning och kostnad, som omförmälas i 6 §, utan ersättning vidkännas mera än som motsvarar en fjärdedel av värdet i tillgodogjort skick å den vid anläggningen uttagbara vattenkraft, som icke kunnat tillgodogöras vid den äldre byggnaden.

Vad i 5 och 6 §§ är stadgat i fråga om byggnad, som tillkommit jämlikt denna lag, skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan byggnad i strömfall, som i 3 § avses, med iakttagande likväl att yrkande om nyprövning skall framställas under femtiofemte året efter det denna lag trätt i kraft samt att byggnadens ägare ej är pliktig att utan ersättning vidkännas större värdeminskning och kostnad än som motsvara en fjärdedel av värdet å kungsådrans vattenkraft i tillgodogjort skick, med beräkning av nämnda vattenkraft på sätt i 3 § sagts.

Om kronans lösningsrätt.

9 §.

Har strömfall blivit bebyggt jämlikt denna lag, äge under de i 1 § stadgade förutsättningar kronan att, där det påkallas för tillgodo-seende av allmänt behov, vid utgången av fyrtonde året efter det kalenderår, under vilket enligt därom meddelad bestämmelse byggnaden skall hava fullbordats, tillösa sig strömfallet med vattenverksbyggnader, kraftstation med installerat maskineri samt för kraftstationens personal

avsedda bostäder och, där marken tillhör anläggningens ägare, nödigt utmål. Lösningrätt, som ej vid nämnda tidpunkt begagnas, skall stå kronan öppen vid utgången av vart fyrtionde år därefter.

Varder i strömfall, vars vattenkraft till viss del varit inom de tio närmast förflutna åren utnyttjad vid byggnad, som tillkommit enligt äldre lag, jämlikt denna lag verkställd byggnad, vilken är avsedd att ersätta eller utgör tillbyggnad till den äldre byggnaden, och medför åtgärden, att i strömfallet kan uttagas i medeltal minst dubbelt så stor vattenkraft som förut, vare kronan, såframt den uttagbara vattenkraften sammanlagt uppgår till minst femhundra turbinhästkrafter vid oreglerat lågvatten, på sätt ovan sagts lösningberättigad till strömfallet med vattenverksbyggnader, kraftstation och utmål.

10 §.

Vill kronan begagna sig av lösningrätt, som i 9 § stadgats, skall underrättelse därom meddelas strömfallets ägare under femte året före den för inlösen bestämda tidpunkten samt frågan därefter före sistnämnda tidpunkt fullföljas genom ansökan om stämning till allmän domstol. Har kronan å tid, som nyss sagts, underrättat strömfallets ägare, att kronan vill begagna sig av lösningrätten, äge ock strömfallets ägare att i enahanda ordning fullfölja frågan.

Varder ej underrättelse å föreskriven tid lämnad strömfallsägaren eller efter sådan underrättelse frågan före tidpunkten för lösningrättens inträde från någondera sidan på nämnda sätt fullföljd, vare lösningrätten för den gången förfallen.

11 §.

Skall på grund av lösningrätt, varom i 9 § förmäles, egendom avstås till kronan, äge vad om expropriation i allmänhet är eller kan vara stadgat motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av vad i denna § finnes särskilt föreskrivet.

Medför lösningrättens begagnande, att annan, strömfallets ägare tillhörig egendom än den, som enligt 9 § är föremål för lösningrätten, såsom reservstation, ledning för överföring av kraft eller fabrik eller annan anläggning, kommer att lida synnerlig minskning i värde, vare ägaren berättigad påfordra, att nämnda egendom med maskiner och tillbehör skall av kronan lösas.

Där till följd av kronans inlösen av anläggning, som i 9 § avses,

den, som på grund av utfästelse av anläggningens ägare är berättigad till leverans av kraft från anläggningen, går förlustig dylik rättighet, skola i fråga om egendom, tillhörig rättighetens innehavare, bestämmelserna i andra stycket äga motsvarande tillämpning. Beträffande rättighet, som nu nämnts, skall i övrigt gälla vad om särskild rätt till fastighet, som avstås på grund av expropriation, är stadgat.

Tvist om vilken egendom kronan har rätt eller skyldighet att lösa skall prövas av domstolen.

Nämnd för bestämmande av ersättning i anledning av inlösning, varom nu är fråga, skall bestå av vederbörande ordförande i expropriationsnämnd och fyra ledamöter, av vilka vardera parten äger utse två; underlåter part utan styrkt laga förfall att fullgöra valet, välje rätten i hans ställe. Ledamot i nämnden skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må till ledamot utses den, som ej råder över sig och sin egendom eller är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller blivit dömd ovärdig att föra annans talan inför rätta.

12 §.

Där från kraftanläggning, till vilken lösningsrätt enligt vad ovan stadgats göres av kronan gällande, på grund av vattendomstolens jämlikt denna lag meddelade föreskrift kraft skall tillhandahållas någon i ersättning för vattenkraft, som tillgodogöres genom anläggningen, äge kronan tillösa sig jämväl sådan rättighet. Vad nu sagts gälle dock ej i fråga om vattenkraft, som före dess avstående varit av ersättnings-tagaren utnyttjad vid anläggning, beträffande vilken icke enligt bestämmelserna i 9 § lösningsrätt tillkommit kronan.

Beträffande lösningsrätt, som i denna § avses, skola bestämmelserna i 10 och 11 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Om vattenregleringar.

Om Konungens prövningsrätt.

13 §.

Där fråga är om reglering av vattnets avrinning ur någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaran, Storsjön i Jämtland eller

Siljan, äger Konungen pröva, huruvida av militära skäl eller av hänsyn till viss orts allmänna ekonomiska intressen eller på grund av vad i 2 kap. 3 § andra stycket, 11 § samt 12 § första stycket är stadgat hinder möter mot företaget eller särskilda villkor böra föreskrivas för dess utförande; och skall förty, innan frågan av vattendomstolen slutligen avgöres, densamma hemställas Konungens prövning. Lag samma vare beträffande annan vattenreglering, som med hänsyn till dess inverkan på vattnets avrinning är av synnerlig omfattning, såframt Konungen förbehåller sig sådan prövning och besked därom lämnas vattendomstolen före det målet av domstolen slutligen avgjorts.

Om avgifter.

14 §.

Varder genom vattenreglering, som verkställes jämlikt denna lag, den uttagbara vattenkraften i det eller de strömfall, för vilkas räkning regleringen utföres, ökad med i medeltal femhundra turbinhästkrafter, vare ägare av sådant strömfall pliktig att för nedan angivna ändamål erlagga en årlig avgift av minst tio öre och högst tre kronor för varje turbinhästkraft, varmed genom regleringen den uttagbara vattenkraften i strömfallet i medeltal blivit ökad.

Avgift, som nu nämnts, skall erläggas från och med kalenderåret näst efter det, då enligt därom meddelad bestämmelse företaget skall hava fullbordats. Är fråga om företag, som avses i 3 kap. 1 §, skall dock, såvitt angår strömfall, för vars ägare enligt bestämmelserna i nämnda kap. skyldigheten att taga del i kostnaden för företaget inträder efter dess fullbordande, avgift ej utgå förrän från och med kalenderåret näst efter betalningsskyldighetens inträde.

Beloppet av avgiften skall av vattendomstolen bestämmas särskilt för varje strömfall; och bör härvid hänsyn tagas dels till den större eller mindre förändring av vatteustands- och avrinningsförhållanden, som genom företaget förorsakas, och den olägenhet eller fördel, vilken härigenom uppkommer för den kringliggande bygden, dels ock till den större eller mindre kostnad, som är förenad med företaget, samt företagets ekonomiska betydelse för varje särskilt strömfall.

Avgörandet gälle för en tidrymd av tjugu år i sänder, första gången räknat från det kalenderår, under vilket företaget skall hava fullbordats. Varder ej genom ansökan hos vattendomstolen under nittonde året

av sådan tidsperiod ny prövning påkallad av strömfallets ägare eller av myndighet, åt vilken Konungen uppdragit att föra talan i förevarande hänseende, skall den förut meddelade bestämmelsen lända till efterrättelse jämväl för nästa period.

Huru avgifter, som nu nämnts, skola indrivas, därom förordnar Konungen.

15 §.

Influtna avgifter skola efter de närmare bestämmelser, som härutinnan meddelas av Konungen, i första hand användas till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet, som vållas genom företaget och för vilken ersättning icke blivit av vattendomstolen bestämd, så ock till gottgörelse för sådan skada eller olägenhet. I den mån medlen förslå därtill, må de ock användas för tillgodoseende av annat ändamål beträffande den bygd, som beröres av företaget, såsom jordbrukets främjande, särskilt genom jords torrläggning, eller beredande av tillgång till elektrisk kraft för samfärdsel, jordbruk, hantverk eller småindustri eller eljest för befolkningens behov.

Om nyprövning.

16 §.

I fråga om vattenreglering, som avses i 14 §, skall beträffande rätt att göra frågan angående de villkor, varunder med hänsyn till allmänna intressen företaget må äga bestånd, till föremål för nyprövning gälla vad i 5 § är för där avsett fall stadgat.

Där till följd av föreskrift, som meddelas vid nyprövningen, värde-minskning eller kostnad tillskyndas strömfallsägare, som vid befintlig byggnad tillgodogör sig den genom regleringen vunna kraftökningen, skola i fråga om strömfallsägarens rätt till ersättning bestämmelserna i 6 § äga motsvarande tillämpning; dock skall vid bestämmande av det värde å vattenkraften, som avses i nämnda §, hänsyn tagas allenast till den vattenkraft, varmed till följd av regleringen den vid byggnaden eljest uttagbara kraften blivit ökad.

9 KAP.

41 §.

Beror brist i kraftens tillhandahållande av omständighet, som ersättningsgivaren ej kunnat med iakttagande av skälig försiktighet förekomma, såsom hinder för kraftanläggningens drivande till följd av flod, isgång, iskravning (sörpning), åskslag, vådeld, allmän arbetsinställelse, krig eller annan jämförlig händelse, vare ersättningsgivaren fri från skadeståndsskyldighet; och skall, där på grund av sådan omständighet kraftuttagningen vid anläggningen minskas, ersättningstagaren vidkännas en mot minskningen svarande nedsättning i den till honom utgående kraften.

Försummar ersättningsgivaren att inom skälig tid vidtaga erforderliga åtgärder för kraftöverföringens återställande, vare lag som i 37—39 §§ sägs.

Varder kraftöverföringens återställande omöjliggjort, gälle vad i 39 § stadgas.

52 §.

Är fast egendom, som skall lösas med penningar, besvärad av ulyttjanderätt eller rätt till servitut eller till avkomst eller annan förmån, skall ersättningen till egendomens ägare och den gottgörelse, som må tillkomma rättighetens innehavare, var för sig bestämmas. Medför rättighet, som nyss nämnts, förminskning av den fasta egendomens värde, skall till grund för den ägaren tillkommande ersättningen läggas det värde egendomen med därå vilande besvär äger; dock att, i den mån jämlikt 48 § förhöjning över värdet ifrågakommer, denna skall bestämmas med hänsyn till det värde egendomen utan sådant besvär skulle äga. Erfordras för tillämpning av reglerna i 69 § andra stycket, att utöver vad nu sagts särskild värdering sker av den fasta egendomen med eller utan viss rättighet besvärande densamma, varde sådan i samband med ersättningens fastställande verkställd.

53 §.

Där till följd av åtgärd, som medför skada eller intrång å fast egendom, varför ersättning skall gäldas i penningar, sådan särskild rätt till egendomen, som i 52 § sägs, går förlorad eller lider intrång, skall vad i nämnda § föreskrivits äga motsvarande tillämpning.

54 §.

Ersättning för fast egendom, som skall lösas, samt, om endast en del av en fastighet löses, ersättning för skada och intrång å den återstående delen så ock ersättning för förlust av eller intrång i sådan särskild rätt till egendomen, varom i 52 § förmäles, gäldas medelst ersättningsbeloppets nedsättande hos Konungens befallningshavande i det län, där egendomen är belägen. I fråga om ersättning, som bestämts jämlikt 9 §, vare lag samma.

Ersättning för vattenkraft samt för skada och intrång å fast egendom i andra fall än i första stycket avses skall ock nedsättas hos Konungens befallningshavande, såframt jämlikt stadgandena i 59 eller 60 § uppsägning skall ske eller den fastighet, till vilken vattenkraften hör eller som skadas, är besvärad av inteckning för fordran eller kan jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling; och varde i fall, som nu sagts, jämväl ersättning, som må hava bestämts till innehavare av särskild rätt till fastigheten, nedsatt. Skall ej uppsägning ske, och prövas förlusten av vattenkraft eller skadan eller intrånget vara väsentligen utan betydelse för fordringsägarens säkerhet, erfordras dock ej nedsättning.

I samband därmed att ersättning enligt denna lag bestämmes, skall givas till känna, om och i vilken mån nedsättning efter ty ovan sagts skall ske.

69 §.

Nedsatta ersättningsmedel skola jämte därå upplupen ränta av Konungens befallningshavande utbetalas till den, som är till desamma berättigad. I fall, som avses i 58—60 §§, må dock utbetalning ej ske före tillträdesdagen.

Besväras fast egendom, som löses, av sökt eller beviljad inteckning för fordran, eller kan egendomen jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, varde den för egendomen bestämda ersättningen så ock, om endast en del av fastighet löses, ersättning till ägaren för skada och intrång å den återstående delen av Konungens befallningshavande fördelad i den ordning, som för fördelning av köpeskilling för utmättningsvis såld fast egendom är stadgad. Är egendomen förutom av fordran besvärad av sådan nyttjanderätt, rätt till servitut eller rätt till avkomst eller annan förmån, varigenom egendomens värde minskas, och åtnjuter rättigheten sämre rätt än fordringen, vare fordringsägaren berättigad att, om och i den mån ersättningen för egendomen understiger det värde denna skulle äga, därest den ej varit av rättigheten

besvärad, för den del av fordringen, som må överskjuta ersättningen för egendomen, erhålla betalning ur det till rättighetens innehavare bestämda ersättningsbeloppet, och varde gottgörelsen till denne i motsvarande mån förminskad.

I fråga om ersättning, som bestämts på grund av stadgandena i 9 § eller som blivit jämlikt 54 § andra stycket nedsatt, skall vad nyss sagts om fördelning äga motsvarande tillämpning; dock att utbetalning må ske till vederbörande fastighetsägare eller till den, vilken ersättningen eljest tillerkänts, där det visas, att fordringsägare, som i andra stycket omförmäles, lämnat medgivande därtill.

11 KAP.

4 §.

Vattenrättsnämndemän utses för sex år, i Norrland ävensom Värmlands och Kopparbergs län en för varje tingslag samt i övriga delar av riket en för varje domsaga, på det sätt som om utseende av ledamot i ägodelningsrätt finnes stadgat; dock skall vid val av de sockenfullmäktige, som skola utse vattenrättsnämndeman, en var, som i kommunens allmänna angelägenheter är röstberättigad, äga en röst. Består domsaga, för vilken allenast en vattenrättsnämndeman skall utses, av två eller flera tingslag, förrättas valet av vattenrättsnämndeman inför den av domsagans häradsrätter, som domhavanden bestämmer. Om valets utgång skall domhavanden så snart ske kan meddela vattenrättsdomaren underrättelse.

Finner domhavanden eller vattenrättsdomaren, att vattenrättsnämndeman upphört att vara valbar, eller har vattenrättsnämndeman hos domhavanden eller vattenrättsdomaren lagligen av sagt sig uppdraget, förordne domhavanden om nytt val.

Om skyldighet att åtaga sig uppdrag som vattenrättsnämndeman och att kvarstå i uppdraget så ock att efter avgång fortfarande bestrida befattningen, intill dess besked inkommit till vattenrättsdomaren att annan blivit utsedd, skall vad som finnes stadgat beträffande nämndeman i häradsrätt äga motsvarande tillämpning.

16 §.

Vid utövandet av sin verksamhet som vattenöverdomstol skall Svea hovrätt bestå av ordföranden å en av hovrättens divisioner såsom ordförande, tre andra ledamöter i hovrätten samt en ledamot i kammarkollegiet.

Är fråga allenast om förordnande av ställföreträdare för vattenrättsdomare eller vattenrättsingenjör eller om föreläggande att i vattenmål inkomma med handlingar eller om utsättande av ny tid eller beviljande av anstånd med avseende å ingivande av handling eller vidtagande av annan åtgärd i dylikt mål, må hovrätten vara sammansatt såsom vid handläggning av andra mål än vattenmål.

Har ledamot i vattenöverdomstol ej förut avlagt domareed, skall han före inträde i tjänstgöring avlägga sådan ed inför Svea hovrätt.

Angående jäv mot ledamot i vattenöverdomstol gälle vad i 7 § andra stycket finnes stadgat om jäv mot ledamot i vattendomstol.

Lag

om vad iakttagas skall i avseende å införande av vattenlagen.

2 §.

De vid vattenlagens ikraftträdande anhängiga mål, vilka röra ämne, varom i vattenlagen bestämmelse givits, skola handläggas och bedömas enligt äldre lag; dock att, där mål, som avses i 10 och 17 §§ samt 24 § andra stycket i förordningen den 30 december 1880 om jordägares rätt över vattnet å hans grund, blivit anhängiggjort efter utgången av år 1917 och sådant mål, då vattenlagen träder i kraft, ännu icke är av underrätten avdömt, den nya lagen skall tillämpas.

Stockholm den 5 juni 1918.

På särskildä utskottets vägnar:

NILS ALEXANDERSON.

Reservation:

av herr *Hage*.